

Finanspolicy

Tranås kommunkoncern

Beslutande

Datum och paragraf

Diarienummer

Kommunfullmäktige

Klicka här för att ange datum., § 999

KS2024/489

Innehållsförteckning

1.	Inledning	3
1.1	Finanspolicyns syfte	3
1.2	Finansverksamhetens mål	3
2.	Organisation och ansvarsfördelning	4
2.1	Finansiell samordning i kommunkoncernen	4
2.2	Ansvarsfördelning	4
3.	Likviditetsförvaltning	6
3.1	Koncernkonto	6
3.2	Betalningsberedskap	6
3.3	Förvaltning av kortfristig likviditet	6
3.4	Utlåning till kommunkoncernens bolag	7
3.5	Likviditetsplanering	7
4.	Skuldförvaltning	8
4.1	Borgen	8
4.2	Riskhantering	9
4.3	Derivat	9
4.4	Finansiell leasing	10
5.	Hållbarhet	12
5.1	Etiska riktlinjer	12
6.	Rapportering	13
7.	Ordlista	14

1. Inledning

Finanspolicyen för Tranås kommun anger ramar och riktlinjer för finansverksamheten i kommunen, det vill säga hur tillgångar och skulder ska förvaltas.

1.1 Finanspolicyens syfte

Finanspolicyen beslutas av kommunfullmäktige. Den syftar till att övergripande ange målsättningar, begränsning av olika finansiella risker, organisation och ansvarsfördelning samt förutsättningar för finansverksamheten inom kommunkoncernen. Med finansverksamhet avses likviditetsförvaltning och skuldförvaltning/finansieringsbehov.

De kommunala bolagen inom kommunkoncernen ska anta egna finanspolicyer enligt de ägardirektiv som fastställs på bolagsstämman för respektive bolag.

Syftet med denna finanspolicy för kommunkoncernen är att:

- Fastställa finansverksamhetens mål.
- Fastställa ramar och riktlinjer för hur finansverksamheten ska organiseras.
- Fastställa ramar och riktlinjer för begränsning av de finansiella risker som förekommer i finansverksamheten.
- Fastställa ramar och riktlinjer för rapportering och uppföljning av finansverksamheten.

För förvaltning av kommunens pensionsmedel ska en särskild policy fastställas av kommunfullmäktige i det fall en förvaltningssituation uppkommer.

För placering av medel i kommunens anknutna stiftelser och donationsfonder gäller samma förutsättningar som för kommunens likviditetsförvaltning under kapitel 3. Avvikelse från dessa riktlinjer ska protokollföras i styrelseprotokoll. Kommunen ska varje år debitera stiftelserna en förvaltningsavgift. Denna avgift ska motsvara kommunens självkostnad för förvaltning och administration. De olika stiftelsernas urkund har tolkningsföreträdare framför denna policy vid oklarheter.

1.2 Finansverksamhetens mål

Finansverksamhetens mål är att:

- Säkerställa kommunkoncernens betalningsförmåga på kort och lång sikt till låg kostnad givet en acceptabel risknivå.
- Säkerställa kommunkoncernens finansieringsbehov av investeringar till låg kostnad givet en acceptabel risknivå.
- Säkerställa att finansverksamheten bedrivs med god intern kontroll.

2. Organisation och ansvarsfördelning

Nedan framgår fördelningen av ansvar mellan kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Delegering av beslutsrätt från kommunfullmäktige till kommunstyrelsen framgår av kommunstyrelsens reglemente. Delegering av beslutsrätt från kommunstyrelsen till delegat framgår av kommunstyrelsens delegeringsförteckning.

2.1 Finansiell samordning i kommunkoncernen

Kommunkoncernen har ett centralt samordningsansvar. Syftet med samordningen är att uppnå en enhetlig riskhantering i hela kommunkoncernen samt uppnå stordriftsfördelar av ekonomisk och administrativ karaktär. De kommunala bolagen ansvarar i enlighet med aktiebolagslagen samt inom ramen för gällande bolagsordning och ägardirektiv självständigt för sin ekonomiska verksamhet. I sin finansiella verksamhet ska de dock vända sig till Tranås kommuns ekonomiavdelning på de områden som den ansvarar för.

2.2 Ansvarsfördelning

2.2.1 Kommunfullmäktiges ansvar

Kommunfullmäktige har det yttersta ansvaret för finansförvaltningen och ansvarar för att:

- Säkerställa att finansverksamheten bedrivs i överensstämmelse med kommunallagen.
- Fastställa finanspolicy.
- Besluta om en maximal ram för kommunens låneskuld för kommande budgetår.
- Besluta om villkor för borgen samt borgensramar för kommunala bolag.

2.2.2 Kommunstyrelsens ansvar

Kommunstyrelsen ska:

- Vid behov lämna förslag till kommunfullmäktige om revideringar av kommunkoncernens finanspolicy.
- Utarbeta de riktlinjer för den operativa finansverksamheten som finns i finanspolicy.
- Säkerställa en god intern kontroll och att reglerna i kommunkoncernens finanspolicy efterlevs.
- Följa upp och rapportera enligt kapitel 6 i denna policy.

2.2.3 Kommunala förvaltningar

Ansvarar för att verksamheten i förvaltningarna följer reglerna i finanspolicy, reglementen och delegationsbeslut.

2.2.4 Ekonomiavdelningens ansvar

Kommunens ekonomichef ansvarar för att kommunkoncernens finansförvaltning bedrivs på ett effektivt sätt inom ramen för kommunfullmäktiges finanspolicy samt de särskilda uppdrag som beslutas av kommunstyrelsen, vilket omfattar ansvar för att:

- Enligt delegationsordning besluta inom ramen för denna policy om placering av kommunkoncernens likvida medel.
- Enligt delegationsordning initiera, bereda och genomföra upplåning och omsättning av lån för kommunförvaltningens del.
- Genomföra löpande rapportering enligt policyn samt vid behov avvikelserapportering.
- Initiera, bereda och genomföra förändringar av finanspolicyn.
- Upprätta finansiell långtidsplanering för kommunkoncernen där likviditetsplanering, lånefinansiering och amorteringar framgår.
- I övriga fall rapportera till kommunstyrelsen rörande omständigheter som påverkar finansförvaltningen.
- Säkerställa att samordning mellan kommunen och bolagen sker.

2.2.5 Kommunala bolagens ansvar

Bolagsstyrelserna ska:

- Säkerställa att finansverksamheten i respektive bolag bedrivs inom ramen för de ägardirektiv som fastställs på bolagsstämman av kommunfullmäktige.
- Fastställa finanspolicyn för respektive bolag inom ramen för gällande ägardirektiv.
- Bedöma lånebehov och genomföra upplåning inom ramarna för finanspolicyn.
- Tillhandahålla information till kommunstyrelsen för att uppnå en effektiv finansiell samordning inom kommunkoncernen.

Avseende respektive styrelses ansvar för företagets finansiella verksamhet och risker hänvisas till Aktiebolagslagen (ABL).

Bolagsledningen ska löpande samråda med kommunens ekonomichef för att säkerställa att koncernens totala riskspridning beaktas.

3. Likviditetsförvaltning

Målsättningen med likviditetsförvaltningen är att kommunkoncernens likviditet alltid ska vara så stor att en god betalningsberedskap kan hållas.

Tillgängliga likvida medel definieras som:

- Kassa och bank
- Ej utnyttjade kreditlöften
- Finansiella tillgångar som kan omsättas inom tre bankdagar

3.1 Koncernkonto

Kommunens och de kommunala bolagens likvida medel och betalningsflöden ska samordnas i ett gemensamt koncernkontosystem. Beslut om koncernintern kreditlimit (checkkredit) för respektive bolag inom ramen för det gemensamma koncernkontosystemet fastställs av ekonomichef.

3.2 Betalningsberedskap

Kommunkoncernen ska ha tillgång till likvida medel för att kunna fullgöra sina betalningsåtaganden. Definitionen för betalningsberedskap är att den, vid var tid, ska täcka kommunens samlade löneutbetalningar över en månad.

3.3 Förvaltning av kortfristig likviditet

Kortfristig likviditet ska placeras antingen på koncernkonto eller i tillåtna instrument, så som räntebärande papper, värdepapper och/eller bankinlåning, samt i godkända, kreditvärdiga motparter. Placerade medel ska kunna omvandlas till likviditet genom försäljning inom tre bankdagar.

Bestående överskottslikviditet, det vill säga den totala likviditeten minus betalningsberedskapen, ska i huvudsak användas för att amortera kommunkoncernens låneskuld. Även dessa medel får placeras inom nedanstående ramar, där risktagandet ska anpassas efter den bedömda placeringshorisonten.

Portföljens medel, vad gäller räntebärande värdepapper, får placeras i:

- Svenska kronor, placering i annan valuta är inte tillåten
- Direktägda räntebärande instrument
  - Obligationer (fastförräntade och FRN-obligationer)
  - Certifikat
  - Deposit
- Värdepappersfonder registrerade hos Finansinspektionen eller motsvarande organ inom EU bestående av räntebärande värdepapper med god kreditvärdighet och riskspridning. Fondens värde ska kunna gå

att följa kontinuerligt samt realiseras med kort varsel samtidigt som den genomsnittliga kreditvärdigheten i allt väsentligt överensstämmer med tabellen nedan.

- Vidare gäller följande restriktioner:
  - Ränterisk, dvs risken att värdet på ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i marknadsräntorna hanteras genom att den genomsnittliga durationen inte får överstiga 4 år.
  - Kreditrisk, det vill säga risken att värdet på ett finansiellt instrument blir lägre på grund av förändringar i kreditspread, hanteras genom att investeringar i räntebärande papper sprids mellan emittenter med olika kreditvärdighet. Procenttalen i tabellen nedan avser andelar av ränteportföljens totala marknadsvärde samt maximal andel per emittent/värdepapperskategori.

Emittent/värdepapperskategori	Ratingkrav	Normal	Max per kategori	Max duration	Total limit per emittent
A.		60 %	100%		
Svenska staten			100 %	7 år	100 %
Svenska kommuner			100 %	7 år	
Statliga bolag			75 %	7 år	25 %
Säkerställda obligationer	AAA		75 %	7 år	25 %
B.					
Företag, banker & institutioner	>=A-		70 %	5 år	10 %
Företag, banker & institutioner	>=BBB-		50 %	5 år	10 %
Företag, banker & institutioner	<BBB-		0 %	5 år	0 %
Med rating avses i första hand officiell rating från Standard & Poor, Moody's eller Fitch. Minst ett av de angivna ratingkriterierna ska vara uppfyllt.					
Om placering finns i tillgångar utgivna av emittenter som nedgraderas under ovanstående ratingkrav ska aktivt beslut tas om placeringen ska kvarstå.					
Om placeringar sker i fonder skall dessa i allt väsentligt förvaltas i enlighet med denna policy.					

3.4 Utlåning till kommunkoncernens bolag

Utlåning till kommunkoncernens bolag grundar sig på de ramar och villkor som kommunfullmäktige beslutar.

3.5 Likviditetsplanering

För att nå en effektiv likviditetshantering ska en koncernsamordnad likviditetsplanering ske. Likviditetsplaneringen ska ligga till grund för bedömning av betalningsberedskapen på kort sikt och lång sikt, samt vara underlag för beslut om placering av likvida medel och upplåning.

4. Skuldförvaltning

Kommunfullmäktige fattar årligen beslut om ramar för kontokrediter, borgensramar samt ram för kommunal upplåning som ska gälla för det kommande budgetåret.

4.1 Borgen

Kommunfullmäktige beslutar om borgensramar. Kommunal borgen lämnas normalt endast till de kommunala bolagen ingående i kommunkoncernen och kan lämnas för lån till investeringar i fastigheter, anläggningar, inventarier m.m.

Kommunfullmäktige ska ha en restriktiv inställning till borgensengagemang utanför kommunkoncernen. Borgen kan lämnas till stiftelser, i vilka Tranås kommun utser mer än hälften av styrelseledamöterna, efter prövning i varje enskilt ärende. Kommunen kan lämna borgen till föreningar. Åtagandet ska endast avse investeringar av sådan art att kommunen själv skulle kunna svara för dem, det vill säga investeringen ska ligga inom den kommunala kompetensen. De ändamål som kommunen stödjer ska sammanfalla med kommunens egna syften och intressen. Borgen ska endast lämnas om åtagandet är en absolut nödvändighet för genomförandet av projekt eller verksamhet som kommunen värderar som angelägen. Kommunal borgen kan endast lämnas till förmån för föreningar och organisationer som uppför anläggningar, med anläggningen som möjlig säkerhet. Borgensåtagandet ska avse sådan förening eller organisation som bedriver verksamhet som främjar och är öppen för alla kommuninvånare. Vid ingångna borgensförbindelser till juridiska personer utanför kommunkoncernen ska kommunen kräva löpande rapportering, vilken anpassas för varje specifikt fall.

Beslut om utlåning och borgen fattas av kommunfullmäktige. Ett borgensåtagande innebär en kreditrisk för kommunen då kommunen åtar sig att fullfölja en betalningsförpliktelse för gäldenärens räkning om denne inte kan göra det. Beslut om borgen skall innehålla en bedömning av den risk kommunen ikläder sig.

Tidigare fattade beslut avseende solidarisk borgen till Kommuninvest är undantagna från ovanstående begränsningar.

4.1.1 Borgensavgifter

När en kommun ställer ut lån till ett kommunalt bolag, alternativt tecknar borgen för ett lån som bolaget själv tar upp, krävs det enligt statsstödsreglerna att kommunen debiterar ett räntepåslag eller en borgensavgift för att därmed justera upp räntan till en nivå motsvarande den ränta bolagen skulle erhålla om de hade lånat på egna meriter.

I samband med årliga beslutet om borgensramar fastställer kommunfullmäktige även borgensavgifter för de kommunala bolagen.

4.2 Riskhantering

Lånefinansiering medför exponering mot finansiella risker. En viktig del av skuldförvaltningen är att på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt hantera dessa risker. Den övergripande risken som behöver hanteras i skuldförvaltningen är att en oförutsedd ökning av lånekostnaderna påverkar budgeten och det ekonomiska utfallet. Ökade lånekostnader kan i sin tur uppstå genom flera olika specifika risker.

4.2.1 Refinansierings- och ränterisk

För att begränsa finansieringsrisken ska kapital- och räntebindning i låneportföljen spridas över tid och jämna förfall eftersträvas, enligt följande:

Risk	Intervall
Genomsnittlig kapitalbindningstid	Ej under 2 år och bör inte överstiga 5 år
Kapitalbindning max löptid	15 år
Rekommenderad andel kapitalförfall inom 12 månader i procent av total lånestock	Högst 35 procent
Genomsnittlig räntebindningstid	Ej under 2 år och bör inte överstiga 5 år
Andel ränteförfall inom 12 månader i procent av total lånestock	Högst 40 procent

4.2.2 Valutarisk

Upplåning i annan valuta än svenska kronor är inte tillåten. Betalningsflöden i utländsk valuta ska kurssäkras, för att inte ge upphov till alltför stora kostnader, om det uppgår till ett motvärde motsvarande minst 1 mkr.

4.3 Derivat

Med derivat avses ett finansiellt instrument för att hantera kurs- och ränterisker. Kommunkoncernens användning av derivatinstrument ska vara begränsad. All användning av derivatinstrument förutsätter att det finns en god förståelse för instrumentets funktion, prissättning och tillhörande risker samt att det har skapats administrativa rutiner som kan hantera sådana affärer.

Godkända derivatinstrument med godkända motparter får användas i samband med upplåning under förutsättning att:

- Kapitalbindningen på den underliggande finansieringen överensstämmer med löptiden på räntederivatet.
- Räntebindningsdagar på den underliggande finansieringen överensstämmer med räntebindningsdagar på räntederivatet.

- Den underliggande finansieringen och räntederivatet har samma räntebas, normalt 3 månaders Stibor.
- Derivat får inte användas i spekulativt syfte utan endast till att förkorta eller förlänga räntebindningstiden på befintliga eller planerade framtida underliggande lån i skuldportföljen med syfte att säkra framtida räntekostnader.

Följande derivatinstrument är godkända:

- Ränteswap
- FRA (Forward Rate Agreement)
- Räntetak
- Räntekorridor (räntetak i kombination med räntegolv)
- Valutaswap
- Valutatermin

Följande svenska affärsbanker är godkända motparter för derivattransaktioner:

- Danske Bank
- Nordea
- Skandinaviska Enskilda Banken
- Svenska Handelsbanken
- Swedbank

För att kunna ingå avtal om räntederivat krävs att ett underliggande ISDA-avtal, som reglerar de övergripande avtalsvillkoren träffats med den aktuella motparten.

4.4 Finansiell leasing

Finansiell leasing jämförs med lånefinansiering. Beslut om att ingå avtal om finansiell leasing ska fattas av kommunfullmäktige. Den riskexponering som sådana leasingavtal medför bör beaktas inom ramen för skuldförvaltningen.

Tranås kommuns huvudregel är att leasing inte är tillåten som extern finansieringsform då den effektiva finansiella kostnaden normalt är högre än kommunens alternativkostnad vid egenfinansiering eller lånefinansiering. Leasingavtal medför ofta tillkommande kringkostnader såsom start- och uppläggningskostnader.

4.4.1 Prövning

Beslut om leasing ska föregås av en prövning gentemot andra former för finansiering. En jämförelse mellan leasing eller egenfinansiering ska alltid göras genom att inhämta offerter för respektive finansieringsalternativ. Bedömningen görs av verksamheten tillsammans med ekonomienheten.

4.4.2 Leasebara objekt

Fordon är undantagna huvudregeln då leasing oftast är ekonomisk fördelaktigt för kommunen. Dock ska leasingperioden avspegla fordonets slitage efter verksamhetens behov och dess specifika fordonets användningsområden.

Inventarier för nyttjande under kort period - Inventarier som inte är åtkomlig på marknaden genom köp eller är olämplig att köpa med anledning av att den exempelvis ska användas kort period eller behöver förnyas/bytas med så kort tidsintervall att köp är ofördelaktigare än leasing.

***Hyresavtal* som klassas som finansiell leasing är undantaget från huvudregeln.**

5. Hållbarhet

Finansförvaltningen ska understödja kommunkoncernens beslutade strategier för ekologisk hållbarhet, social hållbarhet och inriktning för tillväxt. Kommunkoncernen ska ha kunskap kring om vilka investeringsprojekt som har förutsättningar att bli föremål för hållbar finansiering, exempelvis i form av s.k. hållbara lån (så som gröna lån och sociala lån), och där så är möjligt eftersträva att välja en sådan finansiering.

5.1 Etiska riktlinjer

Kommunkoncernen och dess anknutna stiftelser ska följa etiska riktlinjer. Eventuella avsteg ska dokumenteras, följas upp och eventuellt leda till uteslutning eller avyttring. Etiskt ska investeringar i företag sträva efter att respektera följande principer i sin verksamhet:

- Att rätta sig efter det internationella regelverk som syftar till att skydda människor och miljö.
- Att resultatet av företagets verksamhet ger ett positivt bidrag när det bedöms i ett ekonomiskt och socialt perspektiv i berörda samhällen.
- Att företaget i sin användning av naturkapital tar hänsyn även till kommande generationers behov.
- Att företaget arbetar för att minimera sina skadeverkningar på det globala ekosystemet och den lokala miljön. Ett ansvarsfullt företag kännetecknas av följande egenskaper:
  - Att företaget eftersträvar god finansiell avkastning.
  - Att företaget verkar för ansvarsfull styrning.
  - Att företaget verkar för att begränsa de negativa konsekvenserna från sin verksamhet för miljö, människor och samhälle.
  - Att företag verkar för att inom sin verksamhet åstadkomma nytta för människor och samhälle

De företag som kommunen investerar i ska följa internationella normer för mänskliga rättigheter och arbetsrätt. De internationella normer som här avses är i första de som omfattas av FN:s Global Compact och OECD:s riktlinjer för multinationella företag.

Kommunen ska inte investera i företag vars omsättning huvudsakligen härrör från produktion och distribution av tobak, alkohol, kommersiell spelverksamhet, krigsmateriel och pornografi.

Kommunen ska inte investera företag som arbetar med att prospektera, exploatera, utvinna eller producera kol, olja och gas. Undantag kan göras för omställningsbolag som håller på att ställa om sin verksamhet från fossilt till förnyelsebart. Placeringar får inte heller ske i bolag som bedriver

energiproduktion vilken till stor del baseras på fossila bränslen, investeringar får emellertid ske i sådana bolag om dessa har en plan för omställning i linje med FN:s Parisavtal.

6. Rapportering

Kommunstyrelsen ska minst två gånger per år, vid delårs- och årsbokslut, lämna en rapport till kommunfullmäktige avseende kommunkoncernens finansverksamhet. Rapporten ska innehålla följande uppgifter:

- Aktuell likviditet
- Utrymme och nyttjad checkräkningskredit
- Placeringar
- Skulder och amortering
- Ränte- och kapitalbindning
- Fast/rörlig ränta (derivat)
- Prognos räntekostnader
- Motparter
- Borgensåtagande
- Derivat, kapital- och räntebindning

Eventuella avvikelser från fastställd finanspolicy ska snarast rapporteras som informationsärendet till kommunstyrelsen.

7. Ordlista

Ansvarsförbindelse

Åtagande att fullgöra vissa ekonomiska förpliktelser i kommun eller företag såsom borgensförbindelse och pensionsåtagande. Dessa förpliktelser redovisas utanför balansräkningen.

Arbitrage

Handel i valutor eller värdepapper som utnyttjar skillnader i kurser på olika marknader för riskfria vinster.

Avkastning

Lönsamhetsmått som visar hur värdet på en tillgång förändrats från en viss tidpunkt till en annan.

Certifikat

Skuldebrev av samma typ som en statsskuldväxel, fast emittent är exempelvis en bank eller ett företag.

Deposit

Bankinlåning, det vill säga en fastränteplacering eller kontoplacering hos bank.

Derivatinstrument

Ett instrument vars värde härleds av en underliggande tillgång t ex statsskuldväxlar eller aktier. Exempel på derivatinstrument är swappar, optioner och terminer.

Diversifiering

Fördelning av portföljs placeringar inom och mellan olika tillgångsslag/marknader i syfte att minska risken och/eller höja avkastningen i en portfölj.

Emittent

Den som ger ut nya aktier, obligationer eller andra värdepapper (exempelvis staten, bostadsinstitut eller ett börsbolag).

Emittent/låntagarrisk

Risken att en placerare inte får tillbaka sin placering inklusive upplupen ränta på grund av motpartens fallissemang d v s att motparten får betalningssvårigheter eller går i konkurs.

ETF:er

Exchange Traded Fund utgör en börshandlad fond (man handlar den via en börs istället för med en specifik bank).

Exponering

Det värde, uttryckt i kronor eller i procent av den totala portföljen, som förändras pga. förändringar i kursen/räntan på ett värdepapper.

Finansieringsrisk

Risken att likvida medel inte kan lånas upp utan påtaglig kostnadsökning. Finansieringsrisk innebär att en situation kan uppstå där det vid ett eller flera tillfällen kan vara svårt att låna pengar och/ eller att upplåningen endast kan ske till oförmånliga villkor. Vid en ojämn kreditförfallostruktur skulle följden kunna bli att stora volymer ska placeras om vid ett enda tillfälle i jämförelse med om mindre belopp förfaller jämnt över tiden.

Finansnetto

Redovisningsterm som innebär skillnaden mellan finansiella intäkter (intäktsräntor, utdelningar m.m.) och finansiella kostnader (räntor och förvaltningskostnader).

FRN-obligationer

Obligationer med rörlig kupongränta, som normalt ändras var tredje månad och utgörs av exempelvis Stibor plus en marginal.

Förfall

Innebär att samtliga rättigheter och skyldigheter enligt ifrågavarande avtal upphör. Dock kvarstår alltid oreglerade mellanhavanden.

Förfinansiering

Fördelaktig tidigareläggning av upplåning som inte omgående behövs för investeringens finansiering eller för refinansiering av befintlig lånestock.

Kapitalbindning

Återstående löptid på upplåningen. Den genomsnittliga kapitalbindningen (eng. Average Time to Maturity (ATM)) är ett mått på skuldportföljens känslighet för finansieringsrisk. Ett lägre tal indikerar att skuldportföljen, i genomsnitt, omsätts mer frekvent och därför har en högre risk.

Kommunkoncern

Ett samlingsbegrepp för de enheter som ingår i kommunens sammanställda redovisning. Med samlingsbegreppet kommunkoncern visas det totala åtagandet som kommunen har.

Koncernkonto

Ett för koncernen gemensamt bankkontosystem för betalningsströmmar och likviditet. Kommunen får en sammanhållen likviditetshantering i ett koncernkontosystem. På koncernkontot avräknas de underliggande kontonas positiva och negativa saldon mot varandra. Det gör att koncernen aldrig behöver utnyttja högre krediter än nödvändigt och det ger en bra överblick över den samlade likviditeten.

Kreditförfall

Kreditförfall innebär att krediten förfaller till betalning vid ett visst förutbestämt datum. En låneportfölj består av flera krediter upptagna vid olika tillfällen med olika förfallodagar.

Kreditrisk

Sannolikheten att motparten inte kommer att betala sina kreditåtaganden som överenskommits.

Leasing

Finansiellt leasingavtal – ett leasingavtal vari de ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet av ett objekt i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren. Äganderätten kan, men behöver inte, slutligen övergå till leasetagaren.

Operationellt leasingavtal – Operationell leasing innebär att leasingföretaget fortfarande har ansvar för produkten när den är uthyrd. Istället för att köpa exempelvis en bil, en kopieringsmaskin eller annan produktutrustning kan företaget hyra produkten/varan under en period för en fast månadskostnad.

Sale/leaseback - finansiell transaktion där säljaren av en tillgång hyr tillbaka samma tillgång av den nya köparen och ägaren. Detta arrangemang kan vara användbart exempelvis om ett företag behöver utvinna pengar som de investerat i tillgången, men de behöver fortfarande kunna använda tillgången för att funktionera. Med en leaseback kan de få pengarna de behöver för att göra nya investeringar, men de kan fortfarande hyra och använda sig av den gamla tillgången.

Likvida medel

Pengar eller sådana tillgångar som lätt kan omsättas till pengar.

Likviditet

Mått på en organisations kortsiktiga betalningsförmåga. Likviditet på en finansiell marknad beskriver hur väl handelsflödet fungerar för ett eller flera värdepapper.

Likviditetsförvaltning

Likviditetsförvaltningen avser hanteringen av de transaktioner (lån eller placeringar) med en löptid understigande 1 år.

Likviditetsreserv

Banktillgodohavande, kreditlöften samt medel placerade i statsskuldväxlar som ska täcka ett bestämt inkomstbortfall under en bestämd tidsperiod.

Likviditetsrisk

Risken för att inte ha tillräcklig betalningsberedskap för att kunna möta planerade och/eller oförutsedda utgifter. Med god betalningsberedskap avses att

alltid ha tillgängliga likvida medel motsvarande ca en månads löpande utgifter för innevarande budgetår.

Limit

Riskenivå som begränsar innehav av finansiella instrument.

Löptid

Den tid som återstår till ett värdepappers förfall.

Marknadsvärde

Värdet av en tillgång (eller en hel portfölj) till kapitalmarknadens rådande prisnivå.

Medelsförvaltning

Med medelsförvaltningen avses likviditetshantering, skuldhantering (upplåning, derivat med mera), placeringar, donationsmedel och borgen samt därtill hörande administration och rapportering.

Motpartsrisk

Risken att en motpart pga. fallissemang inte kan fullfölja sina åtaganden i ett finansiellt kontrakt och att en förlust därmed uppstår när företaget måste ingå ett nytt kontrakt på marknaden till då gällande marknadspris.

Normportfölj

Norm för kreditförfallostrukturens, ränteförfallostrukturens och durationens utseende. Denna ska spegla den strategi som passar bäst för kommunkoncernen, kommunen eller bolaget utifrån den finansiella styrkan och utifrån den antagna risknivån.

Obligationer

Räntebärande skuldebrev som ger avkastning i form av ränta. Vid köp av en obligation lånar man ut pengar till utgivaren av obligationen, och blir därmed ägare av skuldebrevet. Utgivaren av en obligation kallas emittent, vilken kan vara staten, hypoteksinstitut, banker, kommuner och företag.

Räntan (kupongen) på en *fastförräntad obligation* är fast och gäller under hela löptiden.

Floating Rate Note (FRN) innebär att räntan (kupongen) är rörlig och justeras med jämna mellanrum, normalt var tredje månad.

Opportunistisk finansiering

Finansiering som ska spegla den strategi som passar bäst för finansiering kommunkoncernen, kommunen eller bolaget utifrån den finansiella styrkan och utifrån den antagna risknivån.

Option

Avtal mellan två parter vilket reglerar köp eller försäljning av ett värdepapper. Avtalskonstruktionen kan innehålla att den ena avtalsparten har rätt att genomföra transaktionen om denne så önskar.

Cap (räntetak) är ett med option besläktat instrument som innebär att låntagaren betalar en premie för rätten att inte behöva betala räntor över en viss nivå.

Floor (räntegolv) är ett med option besläktat instrument, som innebär att låntagaren åtar sig att, tex i anslutning till ett lån med rörlig ränta, betala en viss ränta även om marknadsräntan sjunker under denna nivå.

Collar är ett med option besläktat instrument, som är en kombination av cap och floor, och som innebär att räntan låses in mellan två nivåer.

Portfölj

Finansiell tillgång som är placerad i olika värdepapper eller en skuld som består av krediter med olika löptider, räntebindning osv.

Position

Innehav i ett värdepapper/finansiellt instrument.

Rating

Av kreditvärderingsinstitut gjord bedömning av sannolikheten för att en skuld kommer att regleras på överenskommen tidpunkt.

Rebalansera

Återställa en portföljs delar till de angivna andelarnas storlek.

Refinansieringsrisk

Risk att finansieringsmöjligheterna är begränsade när lån ska omsättas, samt att betalningsförpliktelser inte kan uppfyllas som en följd av otillräcklig likviditet.

Räntebindning

Tidsperiod under vilken räntan på upplåningen och räntesäkringsinstrumenten är fast. Den genomsnittliga räntebindningen (eng. Average Time to Re-Fixing (ATR)) är ett mått på skuldportföljens känslighet för ränterisk. Ett lägre tal indikerar att räntan i skuldportföljen, i genomsnitt, justeras mer frekvent och därför har en högre risk.

Räntefond

Räntefonder innehar räntebärande värdepapper som exempelvis statsobligationer, statsskuldväxlar och företagscertifikat. De delas in i korta respektive långa räntefonder. En kort räntefond placerar i värdepapper med en löptid (återstående tid tills värdepappret förfaller) på max ett år och en lång placerar i värdepapper med en löptid på mer än ett år.

Ränterisk

Värdeförändring på en räntebärande position till följd av ändrade marknadsräntor. Ränterisk innebär att räntenivån är ogynnsam när ränteförfall sker och räntan ska sättas om. Ränterisken är större om volymer ska räntesättas vid ett enda tillfälle i jämförelse med om mindre belopp räntesätts jämnt över tiden.

Ränteswap

Ett derivatinstrument som innebär att två parter byter räntebetalningsströmmar utan något byte av reverser. Skuldförhållandet består oförändrat. En swap används för att byta en fast mot en rörlig ränta och vice versa.

Räntesäkringsinstrument

Instrument där två parter förbinder sig att byta ränteflöden under en förutbestämd tidsperiod. Kommuner och regioner använder i huvudsak räntesäkringsinstrument för att binda räntan, det vill säga betala en fast ränta under den förutbestämda tidsperioden och erhålla en rörlig ränta från motparten. Det rörliga ränteflödet i ett räntesäkringsinstrument utgörs ofta av 3M STIBOR, vilket innebär att räntan som erhålls i upplägget mellan parterna ändras var tredje månad.

Skuldportfölj

All upplåning, inklusive finansiell leasing och eventuella finansiella derivat som är kopplade till upplåningen.

Snittduration

Duration anger en obligations vägda genomsnittliga återstående löptid. Duration bestäms av obligationens återstående löptid, kupongernas storlek samt räntenivån.

Soliditet

Beskriver kommunen/bolagets ekonomiska styrka och visar hur stor del av de totala tillgångarna som har finansierats med egna medel.

Statsskuldväxel

Löpande skuldebrev som svenska staten ger ut genom Riksgäldskontoret för att finansiera sin korta upplåning. Statsskuldväxlar har god likviditet och är därför lätta att köpa och sälja under löptiden.

Terminskontrakt

Avtal med skyldigheten att köpa eller sälja en viss tillgång till ett förutbestämt pris vid en förutbestämd tidpunkt. Forward Rate Agreement, FRA, avser en slags termin med i förväg bestämd ränta. Ingen leverans sker av underliggande papper utan att man har ett stängningsförfarande en bestämd dag framåt i tiden.

Resultatet blir ett likvidflöde, in eller ut, så att den i förväg bestämda räntan blir den man betalar oavsett vad som hänt med marknadsräntorna.

Tillgångsslag

Räntebärande värdepapper och aktier är två exempel på tillgångsslag.

Återlån

Medel som i balansräkningen avsatts för pensionsförpliktelser används för att finansiera investeringar för löpande verksamhet eller för att amortera lån.